

Релігійна ситуація в Україні

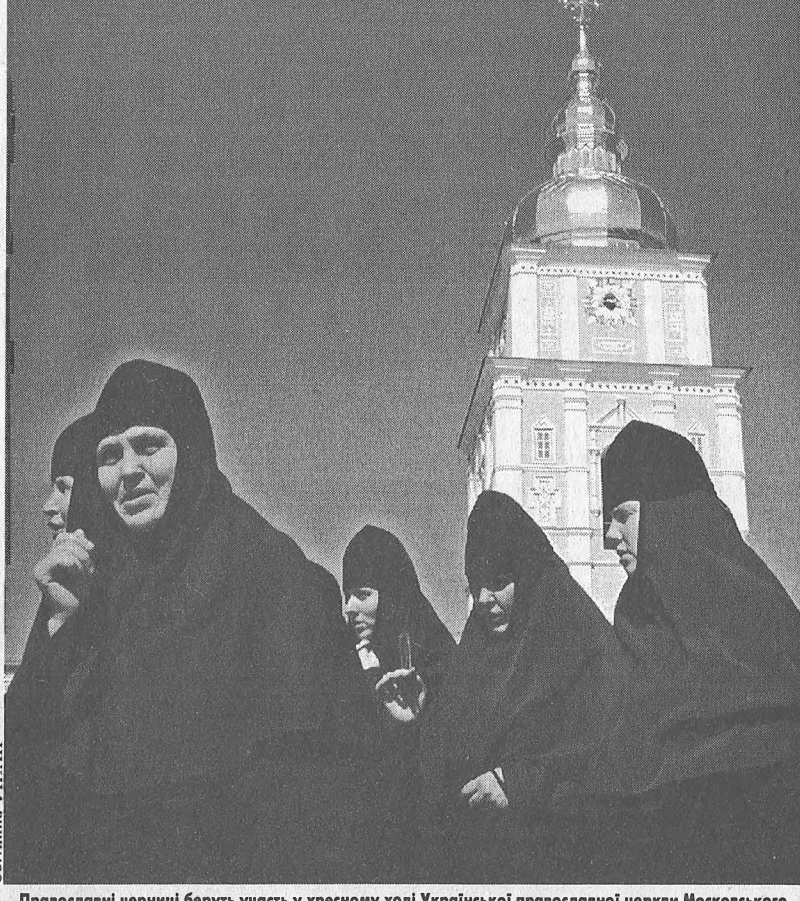
Конфесійна картина вже не відповідає виробленим "штампам"

О. д-р Михайло ДИМИД

ЕВОЛЮЦІЯ

Сьогоднішня релігійна ситуація в Україні вирізняється великою неоднорідністю. Вже з часу проголошення Михайлом Горбачовим т. зв. перебудови в СРСР на цьому полі заговорили сили, які відчували за собою особливу національну спадкоємність і місію. Вони тісно пов'язували надії розвитку релігійного життя із державною самостійністю України.

Саме тоді відновилася діяльність Української Греко-Католицької Церкви (УГКЦ), яка впродовж віків значною мірою формувала окреме національне обличчя України (у порівнянні із Росією). Повстали незалежні православні Церкви: Українська Автокефальна Православна Церква (УАПЦ) та Українська Православна Церква Київського Патріархату (УПЦ КП). Останні посилюються на продовження традиції колись незалежної від Москви православної Церкви, а головню на традицію УАПЦ, що виникла в перші роки радянської влади й існувала до 30-го року. Під час німецької окупації вона знову була відновлена на територіях східної України та Волині.

Світлина УНІАН

Православні черниці беруть участь у хресному ході Української православної церкви Московського патріархату проти приїзду до України Папи Римського в четвер 24 травня 2001р. у Києві. Учасники хресного ходу представників Української православної церкви Московського патріархату проти приїзду до України голови Римо-Католицької церкви (близько 500 осіб) пройшли від Успенського собору Києво-Печерської лаври до Михайлівського собору та відправили три молебні: біля Верховної Ради України, адміністрації президента та Міністерства закордонних справ. Акція організована союзом православних братств України та Слов'янською партією України. За задумом організаторів, хресні ходи відбуватимуться щочетверга аж до приїзду Папи Римського Іоанна Павла II до Києва 23 червня.

Мандрівки священнослужителів по "колу" за всіма можливими юрисдикціями не отримують осуду єпископів українських Церков

Доволі успішно діють в Україні

частину з числа 22,6 тис. "священників", бо зареєстровано вже понад 105 різних конфесій). Найчисельніша тепер Церква, УПЦ (МП), має 7507 священників (9150 громад, 122 монастирі, у 15 навчальних закладах є майже 2000 студентів). В УПЦ (КП) зареєстровано – 2182 священнослужи-

грунт для творення багатьох псевдорелігійних угруповань. Їхня діяльність ускладнює обставини душпастирства всіх християнських Церков, але це не створило перешкод для консолідації сил Церкви. Навпаки, часто спостерігається використання цього явища і деякими клери-

акож церкви і релігійні громади національних меншин. Тут слід не лише згадати Вірменську Апостольську Церкву, а і Римо-Католицьку Церкву (РКЦ). Помітний зріст і юдейських громад різних течій, хоч і не такий стрімкий, як серед мусульман. Очевидно, що тут значну роль відіграють еміграційні процеси.

Проте, не зважаючи на згадані факти, загальним стало твердження, що Україна є православною державою. Дуже мало зважаючи на реальну ситуацію, а навіть відверто суперечачи їй, це твердження голосить багато людей із державного естеблїшменту. Протекціоністська політика української держави щодо УПЦ (МП) та інших, т. зв. національних православних Церков, котрі поставили в роки незалежності, має історичну зумовленість.

Однак така політика має свої певні наслідки, і тому необхідно вказати на деякі головні течії в цьому руслі. Загалом, за час існування самостійної України конфесійна ситуація на території нової держави дуже змінювалася. Зміни йшли у двох напрямках:

1. Відбувався природний ріст і структуралізація християнських Церков (РКЦ, УГКЦ, УАПЦ, УПЦ (КП), УПЦ (МП), протестантських громад). Для прикладу, за час незалежності України УГКЦ навіть набула рекордної за всю свою історію кількості єпископів: разом із представниками діаспори їх є 33, а в Україні діє 8. Якщо у 1988 р. повідмлялося про 260 греко-католицьких священнослужителів, то теперішня їхня чисельність є ще не званою в історії цієї Церкви – 1872. (Зареєстровано 3388 релігійних спільнот, 7 єпархій, 79 монастирів, 12 навчальних закладів).

У 2000 році в Україні було понад 22 600 “духовних осіб”, констатував недавно Комітет Релігії. Слід одразу зазначити, що до них зараховуються усі провідники будь-яких, включно із псевдорелігійними, громад. (Таким чином, вони теж становлять певну

телі і 30 єпархій).

Проте рівень традиційного духовенства не відповідає вимогам їхньої пастви. Зокрема, навчання новопоставлених пресвітерів у православній Церкві значно погіршилось навіть у порівнянні з радянським часом. Це було викликано боротьбою за парафіяльні місця, що розгорнулася між Церквами 3-х православних юрисдикцій.

Рівень традиційного духовенства не відповідає вимогам їхньої пастви

2. Проблеми, які виникли в радянський час, не зникли. Люди здебільшого і далі готові до всіляких змін ззовні, без особливої відповідальності не тільки перед якимось писаним законом, а й перед власним сумлінням.

Вироблена марксистсько-ленінським діалектичним матеріалізмом “релігія радянського народу” тепер вишукує своє місце серед ідеалів та устремлінь “відкритого суспільства”: споживацьких, владолюбних, замкнених у собі. Це теж певною мірою конфесійна проблема, яка знаходить своє відображення на релігійному полі. Помітним є часте нерозуміння природи Церкви та місця у ній як мирян, так і духовенства. Частим є і вільний перехід з однієї конфесії в іншу не лише світських людей, а й священників. Мандрівки священнослужителів по “колу” (а іноді навіть повторному) за всіма можливими юрисдикціями не отримують осуду єпископів українських Церков, бо вони дуже зацікавлені у збереженні “кадрів”, тобто парафій, котрі репрезентують ці “священики”. Вищі церковні кола лише говорять про цю проблему, яку необхідно ґрунтовно вирішити, однак їхня практична позиція залишається незмінною.

Духовна пустка у душах людей –

калами. Попри загальний брак гуманістичних ідей, принципів і відчуття демократизму чи як вираз його – все більше проступає курс державних урядовців на ресторацію різноманітних релігійних об'єднань.

В Україні існує вже понад 40 спільнот поганської релігії слов'ян – “Рідної Української Національної Віри” (Рун-віра), заснованої в Америці у 1970-х роках Іваном Силенком. Буддизм, товариство свідомості Крішні, рухи, котрі зовсім не пов'язані із християнською символікою, ідуть поряд із розвитком спільнот свідків Єгови, мормонів, інших організацій “християн”. Зареєстровано 6 різних течій спільнот неопоган. Деякі з них знаходять сприяння у вищих ешелонах влади. Багато веде агресивну політику для втягнення суспільних кіл в їхню діяльність.

В Україні пострадянська інтелігенція християнство часто вважає юдейською, а не своєю релігією

Відтак в Україні без особливих розрізень пострадянська інтелігенція християнство часто вважає юдейською, а не своєю релігією. Для національного менталітету – це виразний аргумент проти Церкви. У цій ситуації та за поширеного світглядного нігілізму (властивого пострадянським християнам традиційних віросповідувань), в українському суспільстві чітке місце знаходять саме нехристиянські секти з-за кордону, емісари яких вільно працюють у правовому полі України. Науковці та чільні урядовці зауважують, що державної Церкви в Україні немає, а є національні. Що ж до того, яка Церква національна, існують значні розбіжності. Для всієї України, для певного її регіону чи у локальному значенні цього слова це неможливо визначити.